

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA INTEGRATSIYALASHGAN INNOVATION HAMKORLIK MODEL

Salimova Mamlakat Abduvaliyevna.

*Samarqand viloyati Kattaqo'rg'on tumani, "Qodirov Mexriddin Baxriddinovich"
nomidagi oilaviy nodavlat maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarini innovatsion rivojlantirishga qaratilgan "SMART ECO-EDU HUB" modeli tahlil qilinadi. Model Singapur, Finlyandiya, Janubiy Koreya va Italiya kabi ilg'or xorijiy davlatlarning erta ta'lim tajribalari sintezi asosida ishlab chiqilgan bo'lib, ta'lim, xavfsizlik, salomatlik, ijodiy rivojlanish hamda ijtimoiy hamkorlikni yagona integratsiyalashgan boshqaruv tizimida uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Maqolada loyiha doirasida joriy etiladigan beshta integratsion yo'nalish, sektorlararo hamkorlik mexanizmlari hamda modelni bosqichma-bosqich amaliyotga tatbiq etish jarayonlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, pedagogik samaradorlikni oshirish va innovatsion boshqaruv modelini shakllantirishda ushbu yondashuvning ilmiy-amaliy ahamiyatini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *maktabgacha ta'lim, innovatsion model, integratsiyalashgan ta'lim, SMART ta'lim, STEAM, raqamli monitoring, xavfsizlik, sektorlararo hamkorlik, pedagogik samaradorlik, ijodiy rivojlanish, ijtimoiy sheriklik, innovatsion boshqaruv.*

KIRISH

MAQOLA QUYIDAGI ILG'OR XORIJIY DAVLATLAR TA'LIM MODELLARI SINTEZI ASOSIDA ISHLAB CHIQILDI: Singapur — Integrated Early Childhood Development Model (Erta bolalik davrini integratsiyalashgan rivojlantirish modeli) Mazkur model erta yoshdagi bolalarni har tomonlama rivojlantirishni ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy xizmatlar integratsiyasi orqali amalga oshirishga qaratilgan. Tizim aniq rejalashtirish va natijadorlik monitoringi bilan ajralib turadi. Finlyandiya — Multi-sectoral Collaboration in Early Education (Erta ta'limda ko'p tarmoqli hamkorlik modeli) Ushbu yondashuvda maktabgacha ta'lim muassasalari davlat, mahalliy hamjamiyat va ijtimoiy xizmatlar bilan uzviy hamkorlikda faoliyat yuritadi. Bola markazli ta'lim va sektorlararo integratsiya asosiy tamoyil hisoblanadi. Janubiy Koreya — Digital & Safety Integrated Kindergarten Model (Raqamli va xavfsizlikka integratsiyalashgan bolalar bog'chasi modeli) Mazkur model raqamli boshqaruv, xavfsizlik protokollari hamda pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini yagona tizimda birlashtiradi. Innovatsiya va intizom uyg'unligi bilan ajralib turadi. Italiya — Community-based Reggio Emilia Collaboration (Hamjamiyatga asoslangan Reggio Emilia hamkorlik modeli) Reggio Emilia tajribasida bola faol tadqiqotchi sifatida

qaraladi va ta'lim jarayoni jamoatchilik bilan hamkorlikda tashkil etiladi. Ta'lim muhiti va hamjamiyat ishtiroki muhim omil sifatida qaraladi.

LOYIHANING MOHIYATI Mazkur loyiha qisqa muddatlarda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarga hamohang ravishda ilg'or DMTT binolari, zamonaviy moddiy-texnik ta'minoti, pedagoglar salohiyati, raqamli boshqaruv tizimi hamda xavfsiz va innovatsion ta'lim muhitini yangi bosqichga olib chiqishni nazarda tutadi. Loyiha maktabgacha ta'lim tashkilotlarini an'anaviy faoliyat modelidan integratsiyalashgan, ko'p tarmoqli hamkorlikka asoslangan innovatsion rivojlanish markaziga aylantirishni maqsad qiladi. Shuningdek, loyiha orqali DMTTlarda ilg'or xorijiy tajribalar, STEAM elementlari, raqamli monitoring, xavfsizlik va barqarorlik standartlari hamda jamiyat bilan faol hamkorlik mexanizmlarini tizimli ravishda joriy etish ko'zda tutiladi. Natijada DMTTlar qisqa fursatda boshqaruv sifati, pedagogik samaradorlik, infratuzilma rivoji va ijtimoiy hamkorlik darajasi bo'yicha yangi rivojlanish bosqichiga chiqadi hamda ommalashtirishga tayyor innovatsion model shakllanadi. Model quyidagi subyektlarning tizimli integratsiyasiga asoslanadi: MTT + Oliy ta'lim muassasalari + Favqulodda vaziyatlar bo'limi + IT sohasi mutaxassislari + Madaniyat va san'at muassasalari + Sog'liqni saqlash tizimi + Mehnat muhofazasi vakillari + Mahalla qo'mitasi + Tadbirkorlik subyektlari + Tuman hokimligi Mazkur integratsiya orqali ta'lim sifati, xavfsizlik, salomatlik, ijodiy rivojlanish va ijtimoiy hamkorlik yagona boshqaruv tizimida uyg'unlashtiriladi. **LOYIHANING 5 TA INTEGRATSION YO'NALISHI**

1. **SMART TA'LIM BLOKI** Mazkur blok ta'lim jarayonini ilmiy, raqamli va innovatsion asosda modernizatsiya qilishga qaratilgan. Ishtirokchilar: Oliy ta'lim professorlari va ilmiy tadqiqotchilar Dasturchilar va IT mutaxassislari MTT pedagoglari Amalga oshiriladigan ishlar: Mini STEAM laboratoriya tashkil etish Raqamli ta'lim elementlarini joriy qilish Pedagoglar uchun ilmiy-metodik mentorlik tizimini yo'lga qo'yish Bolalar rivojlanishini raqamli monitoring qilish Natijalar: Bolalarda mantiqiy fikrlash va kreativ tafakkur rivojlanadi Pedagoglarning metodik saviyasi oshadi Ta'lim jarayoni zamonaviy va interaktiv tus oladi Ilmiy yondashuv asosida ishlovchi MTT modeli shakllanadi

2. **XAVFSIZLIK VA BARQARORLIK BLOKI** Ushbu yo'nalish MTTni xalqaro xavfsizlik standartlariga yaqinlashtirishga qaratilgan. Ishtirokchilar: Favqulodda vaziyatlar bo'limi mutaxassislari Mehnat muhofazasi bo'yicha vakillar Tuman hokimligi Amalga oshiriladigan ishlar: MTTning "Xavfsizlik pasporti"ni ishlab chiqish Favqulodda vaziyatlar bo'yicha simulyatsion mashg'ulotlar Evakuatsiya mashqlari Mehnat muhofazasi bo'yicha audit Natijalar: Bolalar va xodimlar xavfsizligi yuqori darajada ta'minlanadi Favqulodda vaziyatlarda tezkor harakat mexanizmi shakllanadi MTTda xavfsizlik madaniyati mustahkamlanadi

3. **SALOMATLIK VA FAROVONLIK BLOKI** Mazkur blok bolalar salomatligi va psixologik farovonligini kompleks qo'llab quvvatlashga qaratilgan. Ishtirokchilar:

Tibbiyot xodimlari Psixolog Kasaba uyushmasi vakillari Amalga oshiriladigan ishlar: Sog'lom ovqatlanish protokoli ishlab chiqish Bolalar salomatlik kartasini joriy etish Stress monitoring va psixologik diagnostika Ota-onalar uchun salomatlik bo'yicha seminarlar Natijalar: Bolalar sog'lig'i tizimli nazorat qilinadi Psixologik iqlim yaxshilanadi Sog'lom turmush tarzi madaniyati shakllanadi

4. MADANIY VA IJODIY RIVOJLANISH BLOKI Ushbu blok bolalarning estetik didi, ijodiy tafakkuri va madaniy saviyasini oshirishga xizmat qiladi. Ishtirokchilar: O'zbekiston Badiiy Akademiyasi viloyat bo'limi Teatr jamoalari Madaniyat bo'limlari Amalga oshiriladigan ishlar: Mini teatr sahnasini tashkil etish Ijodiy ustaxonalar ochish "San'at haftaligi"ni o'tkazish Professional san'atkorlar bilan uchrashuvlar Natijalar: Bolalarda ijodiy fikrlash rivojlanadi Milliy qadriyatlarga hurmat shakllanadi Estetik tarbiya kuchayadi

5. IJTIMOY HAMKORLIK BLOKI Mazkur yo'nalish MTTni hududiy ijtimoiy hamkorlik markaziga aylantirishni ko'zda tutadi. Ishtirokchilar: Mahalla qo'mitasi Tadbirkorlik subyektlari Ota-onalar jamoasi Amalga oshiriladigan ishlar: Homiylik asosida moddiy-texnik bazani mustahkamlash "Kasb bilan tanishuv kuni" tashkil etish Ijtimoiy loyiha yarmarkasi o'tkazish Ota-onalar ishtirokida innovatsion tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash Natijalar: Ijtimoiy sheriklik kuchayadi MTTga nisbatan jamoatchilik ishonchi ortadi Resurslar samarali safarbar qilinadi "SMART ECO-EDU HUB" loyihasini joriy etish bosqichlari Loyiha bosqichma-bosqich, tizimli va monitoring asosida joriy etiladi. Har bir bosqichda natija ko'rsatkichlari aniqlanadi va keyingi bosqichga o'tish mezonlari belgilab boriladi.

1-BOSQICH: MTT DARAJASI (Pilot bosqich) Muddat: 2026-yil 15-mart – 2026-yil 15-iyun Mazmuni: Innovatsion hamkorlik kengashi tashkil etiladi Hamkor tashkilotlar bilan memorandumlar imzolanadi 5 ta integratsion yo'nalish bo'yicha ishchi guruhlar tuziladi Mini STEAM laboratoriya ishga tushiriladi Xavfsizlik va sog'lom muhit auditlari o'tkaziladi Oylik monitoring va ichki baholash tizimi joriy qilinadi KPI (samaradorlik ko'rsatkichlari) belgilanadi Natija: Modelning amaliy samaradorligi aniqlanadi Pedagoglar va hamkor tashkilotlar o'rtasida real integratsiya shakllanadi Rivojlanishning dastlabki raqamli ko'rsatkichlari olinadi .

2-BOSQICH: TUMAN MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI BO'LIMI DARAJASI Muddat: 2026-yil 20-iyun – 2026-yil 1-sentabr Mazmuni: Pilot natijalari tuman metodik kengashida taqdim etiladi 3 ta qo'shimcha MTTda model joriy etiladi Tuman miqyosida sektorlararo hamkorlik kengaytiriladi Raqamli monitoring platformasi umumlashtiriladi Tajriba almashuv seminari tashkil etiladi Natija: Model tuman darajasida moslashtiriladi Standartlashtirilgan boshqaruv mexanizmi shakllanadi Tuman miqyosida innovatsion MTTlar tarmog'i yuzaga keladi.

3-BOSQICH: VILOYAT BOSQICHI (Samarqand viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi darajasi) Muddat: 2026-yil sentabr – 2026-yil dekabr Mazmuni: Viloyat miqyosida seminar-treninglar tashkil etiladi Ilg'or MTTlar bazasida amaliy

platforma yaratiladi Oliy ta'lim professorlari va IT mutaxassislar ishtirokida metodik qo'llanma ishlab chiqiladi Xavfsizlik, salomatlik va ta'lim bloklari bo'yicha viloyat standarti shakllantiriladi Monitoring va baholash mexanizmi yagona tizimga keltiriladi Natija: Viloyat miqyosida ommalashtirishga tayyor innovatsion boshqaruv modeli yaratiladi Integratsiyalashgan rivojlanish standart paketi shakllanadi 4-BOSQICH: RESPUBLIKA BOSQICHI Muddat: 2027-yil I chorak Mazmuni: Respublika darajasida ilmiy-amaliy taqdimot o'tkaziladi Model asosida metodik tavsiyalar ishlab chiqiladi Ilg'or tajriba sifatida rasmiy platformalarda e'lon qilinadi Boshqa viloyatlar uchun adaptatsiya algoritmi ishlab chiqiladi Respublika miqyosida sinov hududlari belgilanadi Natija: "SMART ECO-EDU HUB" modeli innovatsion MTT rivojlantirish mexanizmi sifatida respublika miqyosida joriy etiladi Sektorlararo integratsiyalashgan boshqaruv amaliyoti shakllanadi Qisqa muddatda sifat ko'rsatkichlarida sezilarli o'sish ta'minlanadi.

XULOSA

"SMART ECO-EDU HUB" loyihasi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini zamonaviy talablar asosida rivojlantirishga qaratilgan integratsiyalashgan innovatsion model sifatida alohida ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Modelning asosiy ustunligi ta'lim, xavfsizlik, salomatlik, ijodiy rivojlanish va ijtimoiy hamkorlik yo'nalishlarini yagona boshqaruv tizimida uyg'unlashtirishga asoslanganidadir. Ilg'or xorijiy tajribalar — Singapur, Finlyandiya, Janubiy Koreya va Italiya ta'lim yondashuvlarining sintezi maktabgacha ta'lim sifatini oshirish, pedagogik samaradorlikni kuchaytirish hamda raqamli boshqaruv mexanizmlarini joriy etish imkonini beradi.

Loyihaning bosqichma-bosqich amalga oshirilishi natijasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion infratuzilma shakllanadi, pedagoglarning kasbiy salohiyati oshadi, bolalar uchun xavfsiz va rivojlantiruvchi ta'lim muhiti yaratiladi hamda sektorlararo hamkorlikning barqaror modeli vujudga keladi. Shuningdek, loyiha ijtimoiy sheriklikni kuchaytirib, ta'lim jarayoniga jamoatchilik va hamjamiyatni faol jalb etishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, "SMART ECO-EDU HUB" modeli maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, sifat ko'rsatkichlarini oshirish va respublika miqyosida ommalashtirishga tayyor innovatsion boshqaruv mexanizmini shakllantirishda istiqbolli ilmiy-amaliy yechim sifatida e'tirof etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Early Childhood Development Agency (ECDA). Integrated Early Childhood Development Model. Singapore.
2. Finnish National Agency for Education. Multi-sectoral Collaboration in Early Education Framework.

3. Korea Education Development Institute. Digital and Safety Integrated Kindergarten System Reports.
4. Edwards, C., Gandini, L., & Forman, G. The Reggio Emilia Approach in Early Childhood Education. Routledge.
5. UNESCO. Early Childhood Care and Education: Global Monitoring Report.
6. OECD. Starting Strong: Early Childhood Education and Care Policies.
7. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha va maktab ta'limi tizimini rivojlantirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
8. Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy etish bo'yicha metodik tavsiyalar (respublika ilmiy-metodik manbalari).